

OBSAH

1	<i>Předmluva</i>	7
1	<i>Úvod</i>	9
A	MASO JAKO ZDROJ VÝŽIVY ČLOVĚKA	11
2	<i>Význam masa ve výživě člověka</i>	11
3	<i>Chemické složení masa</i>	16
4	<i>Funkce jednotlivých složek potřebných ve výživě</i>	33
4.1	Zdroj a bilance energie	33
4.1.1	Zdroj energie	33
4.1.2	Bilance energie	34
4.2	Bílkoviny	36
4.2.1	Syntéza a metabolická obměna bílkovin	36
4.2.2	Aminokyseliny a bilance dusíku	40
4.2.3	Stanovení nutriční hodnoty bílkovin	43
4.3	Lipidy ve výživě	48
4.4	Zdroj a bilance vitaminů	51
4.5	Metabolismus minerálních látek	54
5	<i>Potřeba jednotlivých složek získaných výživou</i>	57
5.1	Potřeba výživových látek pro člověka a zvíře	57
5.2	Absorpce a využitelnost	68
5.3	Vzájemné vztahy výživových složek	74
5.3.1	Vztah mezi obsahem energie a bílkovin v dietě	75
6	<i>Důsledky nedostatku výživových složek</i>	80
6.1	Peroxidace lipidů	82
7	<i>Důsledky nadbytku výživových složek</i>	84
8	<i>Vliv stimulujících a inhibujících látek</i>	88
9	<i>Nutriční hodnocení potraviny jako celku</i>	100
B	MASO JAKO SOUČÁST ŽIVÉHO ZVÍŘETE	109
10	<i>Růst zvířete a tvorba tkání</i>	109
11	<i>Podíl jednotlivých tkání na stavbě těla zvířete</i>	124
11.1	Allometrické vztahy	124
11.2	Relativní konstantnost a variabilita ve složení těla zvířete	125
12	<i>Výživové složky v tkáních zvířete</i>	140
12.1	Zákonité vztahy	141
12.2	Kolagen jako variabilní složka tkání	143
12.3	Relativní konstantnost a variabilita ve složení tkání	146

C	MASO JAKO POTRAVINA	150
13	Syrové maso	150
13.1	Postmortální změny ve svalech	150
13.1.1	Svalová kontrakce a rigor mortis	151
13.1.2	Autolýza, zrání a počáteční kažení masa	154
13.1.3	Nenormální průběh zrání masa	156
13.2	Dělení masa a složení dělených částí masa	157
13.3	Kvalita masa	170
13.4	Nutriční kvalita masa	173
14	Změny způsobené zpracováním masa	175
14.1	Surovina	175
14.2	Vliv přidávaných solí	176
14.3	Vliv přidávaných sacharidů	183
14.4	Vliv přidávaných bílkovin	188
14.5	Vliv tepelného působení	195
14.5.1	Tvorba arómatu v mase působením tepla	203
14.5.2	Tvorba mutagenů v mase působením tepla	209
14.6	Vliv uzení	214
14.7	Vliv peroxidace lipidů	217
14.8	Činnost mikroorganismů	226
14.9	Vliv skladování	228
14.9.1	Dehydrace a mrazová sublimace	229
14.9.2	Zmrzování	230
14.9.3	Vliv ionizujícího záření	231
15	Nutriční hodnocení masa a masných výrobků	232
15.1	Hodnocení podle obsahu metabolizovatelné energie	233
15.2	Hodnocení bílkovin	237
15.3	Hodnocení podle obsahu vitaminů a minerálních látok	242
15.4	Návod na nutriční hodnocení masa	249
16	Metody nutričního hodnocení masa	251
16.1	Stanovení chemického skóre	253
16.2	Stanovení stravitelnosti bílkovin <i>in vitro</i>	254
16.3	Stanovení NPU a stravitelnosti bílkovin	255
16.4	Stanovení PER a NPR	256
16.5	Stanovení využitelnosti aminokyselin	257
16.6	Stanovení hydroxyprolinu v mase a masných výrobcích	258
16.7	Stanovení kreatinu a kreatininu v mase a v masných výrobcích	258
16.8	Stanovení malondialdehydu v peroxidovaných lipidech	259
16.9	Test na toxicitu peroxidovaných lipidů	260
16.10	Amesův test na mutagenitu	260
	Citovaná literatura	262
	Rejstřík	265